

Uppsala kommun
SBF.planadministrator@uppsala.se

Samråd om detaljplan för ny bro vid Vimpelgatan, Uppsala kommun

Kommunens ärendenummer: PBN 2025-000636

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen Uppsala län för samråd i enlighet med 5 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Under samrådet ska Länsstyrelsen enligt 5 kap. 14 § PBL särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen
2. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (1998:808), MB, tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB följs och att strandskydd enligt 7 kap. MB inte upphävs i strid med gällande bestämmelser
3. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt
4. verka för att en bebyggelse inte blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska Länsstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL. Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i denna lag, om det behövs från allmän synpunkt.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att ersätta dagens plankorsning vid Vimpelgatan med en ny planskild korsning i samband med att järnvägen mellan Stockholm och Uppsala byggs ut till fyra spår. Den planskilda korsningen ska utformas som en bro över järnvägen och bidra till att stärka kopplingarna mellan Kungsängen och

Boländerna. Då bron blir ett nytt inslag i stadsbilden, och ligger inom siktlinjer som är viktiga för riksintresset för kulturmiljövården, ska stor vikt läggas på brons gestaltning och den ska utformas med en hög arkitektonisk kvalitet.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanen överensstämmer med översiktsplanen.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen 3 kap. MB

Planområdet ligger strax utanför ett område som är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården (C40 Uppsala stad). Det konstateras i miljökonsekvensbeskrivningen att planområdet ligger inom en viktig siktsektor för Uppsalas karaktäristiska stadssiluett, med utsikt mot betydande landmärken. På längre avstånd kommer bron inte att vara synlig. Den hamnar dock i blickfånget på närmare håll. I planområdets närhet blir bron ett mer dominerande inslag i stadsbilden, som påverkas negativt av bron. Länsstyrelsen ser dock positivt på ambitionen att ge bron en hög arkitektonisk kvalitet.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanen medför en viss negativ påverkan på riksintresset, men förslaget innebär inte påtaglig skada enligt den mening som avses i 3 kap. 6 § MB.

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten

Av planbeskrivningen framgår det att dagvattenlösningen i planförslaget förutsätter en dagvattendamm utanför planområdet. Dagvattendammen planeras anläggas mellan Kungsgatan och Kuggebrovägen inom gällande detaljplan och inom mark som är planlagd som parkmark. Det framgår även att beslut om genomförande ska fattas innan detaljplanens antagande. I dagvattenutredningen (PM dagvatten) framgår vidare att dammens placering, utformning och storlek behöver utredas vidare.

Det framgår också av planbeskrivningen att dagvattenhanteringen kommer att utredas vidare inför granskningen. Detta eftersom andelen industrimark i planförslaget är mindre än vad

dagvattenutredningen har utgått från samtidigt som planförslaget medger en större andel park och en mindre andel hårdgjorda ytor. Fördröjningsbehovet blir därmed troligtvis mindre än vad dagvattenutredningen visar.

Länsstyrelsen förutsätter därför att detta görs till granskningen för att kunna ta ställning till miljö kvalitetsnormer för ytvatten. Till granskningshandlingar ska kommunen tydliggöra hur dagvattnet ska avledas från planområdet till dagvattendammen.

Miljö kvalitetsnormer för grundvatten

Grundvattenförekomsten Uppsalaåsen – Uppsala har en otillfredsställande kemisk grundvattenstatus. Miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten är god kemisk grundvattenstatus år 2027. Sådant som kan påverka den kemiska statusen är spridning av markföroreningar i grundvattnet i samband med byggnation.

I den utredning avseende markmiljön (PM Markmiljö) som har gjorts av Ramboll i april 2025 rekommenderas ytterligare provtagningar. Det framgår också av planbeskrivningen att det pågår en miljö teknisk utredning av Sweco och att föroreningssituationen kommer att beskrivas ytterligare inför granskning. Majoriteten av de tidigare undersökningarna har utförts i det aktuella områdets norra del, utanför de platser där bro och väg planeras. Platsen har varit industriområde under lång tid och järnvägar har historiskt varit en spridningsväg för föroreningar.

Utöver de föroreningar som vanligtvis förknippas med industrier som tungmetaller, PAH, klorerade, aromatiska och alifatiska kolväten, har PFAS påvisats i jord- och grundvattenprover. Bland annat i lokala övre grundvattenmagasin ovan lerskiktet. I Rambolls utredning nämns också att arsenikhaltigt Dannemoragrus antagligen förekommer i fyllnadslager i området.

Länsstyrelsen bedömer att hela planområdet där schaktning eller åtgärder planeras bör undersökas noggrant både med mark- och grundvattenprover och att kontroll av PFAS inkluderas med tillräckligt antal provtagningspunkter för att fånga upp små lokala källor, särskilt i lokala grundvattenmagasin. Även om slagpålning genom lerskiktet kan ha en tättslutande effekt kan spridning av exempelvis PFAS till grundvattnet, inom Uppsalaåsens vattenskyddsområde, inte uteslutas.

Länsstyrelsen förutsätter att detaljplanens granskningshandlingar kommer att uppdateras efter de pågående provtagningar inom området.

I miljökonsekvensbeskrivningen framgår att leran kan vara tunnare eller saknas helt på vissa platser inom området, eftersom det finns uppgifter om att uttag av lera gjorts i närområdet kring Vimpelgatan utan att exakt läge nämns. Vid det befintliga skyddsrummet och vid eventuella källare och garage kan lerlagret redan ha schaktats bort helt eller delvis. Beroende på vilka markarbeten som planeras kan detta leda till bottenuppträckning och i och med detta kan bortledning av grundvatten krävas (av det djupare grundvattenmagasinet). Det kan även påverka tätning av pålar som går igenom leran beroende på hur mäktiga de kvarvarande lerlagren är. Länsstyrelsen noterar även att kommunens känslighetskarta för grundvattnet kan ha förändrats i och med tidigare markarbeten inom planområdet.

Utifrån nuvarande underlag kan Länsstyrelsen inte bedöma om miljö kvalitetsnormerna gör grundvatten kommer att följas. Kommunen behöver därför fortsatt utreda förhållandena kopplat till grundvatten. Länsstyrelsen förutsätter därför att detta görs till granskningen för att kunna ta ställning till miljö kvalitetsnormer för grundvatten.

Hälsa och säkerhet, risk för olyckor, översvämning eller erosion

Farligt gods

Länsstyrelsen har tagit fram *Riskhantering vid transportleder för farligt gods*, vilken ger vägledning kring riskhantering vid planläggning intill utpekade leder för farligt gods. Kraven på riskhantering beror på markanvändningens känslighet och avståndet till transportleden.

Utmed järnväg utgör 0-30 meter röd zon, oavsett vilken markanvändning det gäller. Detta innebär att risknivån kan vara oacceptabelt hög och att en kvantitativ riskbedömning alltid ska göras.

Eftersom plankartan visar på markanvändning som centrum och småindustri med handel, kontor inom 30 meter från järnvägen anser Länsstyrelsen att kommunen ska ta fram en kvantitativ

riskbedömning där riskerna kopplade till Ostkustbanan redovisas. Om risknivån är oacceptabelt hög behöver riskreducerande åtgärder vidtas.

Länsstyrelsens synpunkter enligt annan lagstiftning

Här redovisas Länsstyrelsens synpunkter i frågor som har betydelse för planens genomförbarhet.

11 kap. miljöbalken (1998:808), vattenverksamhet

Enligt planhandlingarna finns ett övre och ett undre grundvattenmagasin. Det övre grundvattenmagasinet är i fyllningsjord och det undre grundvattenmagasinet är i friktionsjorden, under ett lerlager med varierande mäktighet. Grundläggning av tillfartsbank, brofästen och brostöd är inte preciserade i detalj. Det framgår dock att pålning och schaktning kommer att utföras i fyllningsjord och i lera. Viss grundvattenbortledning kan bli aktuell.

Grundvattenbortledning, även om den är tillfällig, är en tillståndspliktig vattenverksamhet.

Kommunen anger att, om det behövs, kommer tillstånd till vattenverksamhet att sökas. Det går inte utifrån befintligt material att bedöma om tillstånd till vattenverksamhet krävs eller inte. Kommunen behöver därför fortsatt utreda förhållandena kopplat till grundvatten. Det är viktigt att i det fortsatta arbetet särskilt fokusera på lerans mäktighet och kvalitet samt grundvattenytans läge och trycknivå i de områden där schakt planeras.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att ett genomförande av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Ett avgränsningssamråd har hållits med Länsstyrelsen den 12 februari 2024 (dnr 402-7418-2023).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Kristina Jansson med planhandläggare Samu Manselius som föredragande. I den slutliga

handläggningen har också tillförordnad enhetschef Anna Silver, beredskapshandläggare Cecilia Nordenö, vattenhandläggare Helena Stenemo, vattenskyddshandläggare Jan Eckhäll, kulturmiljöhandläggare Hampus Benckert, klimatanpassningssamordnare Robin Hedenqvist och miljöskyddshandläggare Johan Glad medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.